

Sygn. akt IC 2222/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 czerwca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Anna Hübscher

Protokolant : Agnieszka Lasko

po rozpoznaniu w dniu 11 czerwca 2015 r. w Świdnicy

sprawy z powództwa C. C.

przeciwko (...) S.A. w W.

o zapłatę 120.000,00 zł

I. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powódki C. C. kwotę 50.000,00 (pięćdziesiąt tysięcy 00/100) zł z ustawowymi odsetkami poczynając od dnia 3 listopada 2014 roku do dnia zapłaty;

II. dalej idące powództwo oddala;

III. nie obciąża powódki kosztami procesu na rzecz strony pozwanej;

IV. nakazuje ściągnąć od strony pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Świdnicy, kwotę 2500 zł tytułem części należnych kosztów sądowych.

Sygn. akt I C 2222/14

UZASADNIENIE

Powódka C. C. wniosła o zasądzenie od strony pozwanej (...) S.A. w W. kwoty 120.000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, w tym: *kwoty 60.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę powstałą w związku ze śmiercią córki J. T. (1) oraz kwoty *60.000 zł tytułem odszkodowania za pogorszenie sytuacji majątkowej, a także o zasądzenie od strony pozwanej kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, iż w dniu (...)roku w wypadku drogowym, zginęła jej córka J. T. (1). Winnym zaistniałego zdarzenia uznano J. T. (2), kierowcę samochodu marki F. (...)nr rej. (...), który naruszył zasady bezpieczeństwa ruchu drogowego w ten sposób, że na łuku drogi nie zachował należytej ostrożności, wskutek czego stracił panowanie nad pojazdem i uderzył w przydrożne drzewo. J. T. (2)wyrokiem Sądu Rejonowego w Świdnicy z dnia 13 kwietnia 2004 roku w sprawie II K 812/03 został uznany za winnego spowodowania wypadku. Sprawca wypadku ubezpieczony był u strony pozwanej od odpowiedzialności cywilnej.

Powódka w związku ze śmiercią córki wystąpiła do strony pozwanej o wypłatę odszkodowania z powodu pogorszenia jej sytuacji życiowej oraz zadośćuczynienia za zerwanie więzi rodzinnych łączących powódkę z córką, oznaczając je na łączną kwotę 120.000 zł. Strona pozwana odmówiła wypłaty żądanych kwot. Powódka nie zgłaszała szkody do innego ubezpieczyciela i nie uzyskała żadnego odszkodowania ani zadośćuczynienia z tego tytułu.

Powódka podnosiła, iż śmierć J. T. (1)skutkowałą znacznym pogorszeniem jej sytuacji życiowej, jako że została pozbawiona opieki ze strony córki, a także pomocy finansowej. Nadto wskazała, że nagła śmierć córki wpłynęła

negatywnie na jej kondycję psychiczną, przyczyniła się do pogorszenia stanu zdrowia powódki, która w chwili zdarzenia była już osobą w podeszłym wieku (...), a także, iż z powodu wypadku na powódce spoczął obowiązek opieki nad niepełnosprawną wnuczką S. C. (1), jednocześnie bratanicą J. T. (1), która pozostawała pod faktyczną pieczęą zmarłej.

Strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów procesu.

W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwany ubezpieczyciel wskazał, iż brak jest uzasadnienia powództwa zarówno co do zasady, jak i wysokości. Odnosząc się do żądania powódki zasądzenia na jej rzecz kwoty 60.000 zł tytułem zadośćuczynienia strona pozwana wskazała, iż roszczenie to powódka wywodzi z normy zawartej w art. 448 kodeksu cywilnego (kc) w zw. z art. 24 § 1 kc. Strona pozwana podniosła, iż skoro przepisy kodeksu cywilnego sprzed 2008 roku, kiedy to nastąpiło zdarzenie wywołujące krzywdę pozwanej, nie przewidywały zadośćuczynienia dla osoby najbliższej wobec pokrzywdzonego, który zmarł w wyniku uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia wywołanego czynem niedozwolonym, to brak jest podstaw do zasądzenia takiego roszczenia na podstawie art. 448 kc. w zw. z art. 23 i 24 kc. Strona pozwana wskazała ponadto, że obowiązywanie od 3 sierpnia 2008 roku przepisu art. 446 § 4 kc, przewidującego możliwość przyznania osobie najbliższej wobec zmarłego pokrzywdzonego, zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę, daje obecnie podstawę do uwzględnienia roszczeń w tym zakresie. Skoro zatem córka powódki zginęła w wypadku mającym miejsce w dniu (...) roku, brak jest zdaniem strony pozwanej podstaw do uwzględnienia roszczenia o zadośćuczynienie. Pozwany Zakład (...)wskazał ponadto, iż brak jest dowodów na pogorszenie stanu zdrowia i położenia powódki w wyniku śmierci córki.

Odnosząc się do żądania przez powódkę odszkodowania z tytułu pogorszenia sytuacji życiowej strona pozwana podniosła, że podstawą roszczeń powódki jest przepis art. 446§3 kc. Konieczną przesłanką przyznania odszkodowania jest rzeczywiste pogorszenie sytuacji życiowej i to w stopniu znacznym, pozostające w związku przyczynowym ze śmiercią najbliższego członka rodziny. Zdaniem strony pozwanej powódka nie przedstawiła żadnych dowodów umożliwiających weryfikację jej sytuacji materialnej sprzed śmierci córki jak i obecnie, jak również możliwości finansowych i zakresu świadczonej powódce przez J. T. (1) pomocy, wskazujących, iż skutek śmierci córki powódka w istocie doznała znaczącego pogorszenia sytuacji życiowej uzasadniającej przyznanie odszkodowania w dochodzonej wysokości.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

W dniu(...) roku J. T. (2), jego żona J. T. (1) oraz bratanica J. S.C., wracali z wczasów nad morza do miejsca zamieszkania w D.. Na drodze między S., a Ś.doszło do wypadku komunikacyjnego, w trakcie którego kierujący pojazdem marki F. (...)nr rej. (...)J. T. (2), nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym, wskutek czego doszło do zderzenia z przydrożnym drzewem i śmierć poniosła pasażerka pojazdu J. T. (1), natomiast druga pasażerka S. C. (1)doznała obrażeń ciała.

Sprawca wypadku J. T. (2) został uznany winnym spowodowania wypadku i skazany został wyrokiem Sądu Rejonowego w Świdnicy z dnia 13 kwietnia 2004 roku w sprawie IIK 812/03 na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania kary na okres dwóch lat próby. W procesie karnym powódka była oskarżycielem posiłkowym.

(dowód: akta sprawy Sądu Rejonowego II Wydział Karny w Ś. sygn. II K 812/03 – opinia medyczna k.30,31 dot. J. T. , opinia medyczna dot. S. C. k.39, karty inf. leczenia S. C. (1) k.52,53 (i 42 w sprawie cyw.; sentencja k.122; akt zgonu J. T. (1) – k.39 cyw.)

Sprawca wypadku J. T. (2) w dacie zdarzenia posiadał ważne ubezpieczenie obowiązkowe OC w (...) SA w W..

(okoliczność niesporna)

W dacie śmierci J. T. (1) miała (...)lat , a jej matka – powódka C. C.miała lat (...).

(dowód : odpis aktu zgonu J. T. (1) k.39; zeznania powódki w sprawie karnej (...) 812 k.47 – k.47)

J. T. (1) prowadziła życie rodzinne z mężem J. T. (2) i wspólnie opiekowali się bratanicą J. S. T. urodzoną dnia (...), osobą o znacznym upośledzeniu umysłowym.

(dowód: zeznania powódki k. 104, 105, zaświadczenia lekarskie k.43,44, opinia psychologiczna k.45)

Powódka w dacie śmierci córki J. T. (1) była zamężna. Z mężem M. C. stanowili zgodny związek; byli w tym samym wieku. Posiadali mieszkanie (obecnie własnościowe) w D., w którym powódka mieszka dotychczas. Utrzymywali się z przysługujących im emerytur. W dacie złożenia pozwu emerytura powódki wynosiła 1270 zł miesięcznie, a emerytura jej męża M. C. 1840 zł miesięcznie. Ich wydatki (w tym koszty leczenia, opieki zapewnianej wnuczce) zamykały się sumą około 2.000 zł miesięcznie.

(dowód: zeznania powódki k.104- 106, oświadczenie powódki o stanie rodzinnym i majątkowym k.8 i nast. akt , decyzja o przydziale lokalu .13)

Po śmierci córki powódka wraz z mężem zajęła się niepełnosprawną wnuczką. Ojcem S. C. (1) jest żyjący syn powódki M. C. , który nie był w stanie zająć się niepełnosprawną córką. Z dostępnego materiału wynika, że S. C. (1) była osobą ubezwłasnowolnioną, a dziadek M. C. był jej prawnym kuratorem. S. C. (1) otrzymywała rentę socjalną w kwocie 600 zł miesięcznie. Wymagała też specjalistycznych usług opiekuńczych.

(dowód: zeznania powódki jw.; oświadczenie majątkowe powódki k.8 , informacja PCK k.18, zaświadczenia o terapii zajęciowej S. C. (1) wydane przez Polskie S.. na rzecz Osób z (...) Umysłowym k.33)

W miarę upływu czasu u powódki i jej męża M. C. postępować zaczął upadek zdrowia i sił . Ponieważ ich syn M. nie był w stanie w sposób dostateczny zapewnić im opieki, objęci zostali pomocą służb socjalnych zapewnianą przez (...) w D..

(dowód: oświadczenie osób świadczących opiekę B. T. i D. B. k.103, 104, 107 , pismo (...) w D. k. 118)

Obecnie S. C. (1)(...) przebywa w ośrodku opiekuńczym – (...) (...) pod D.” w D.. Mąż powódki M. C. zmarł w trakcie niniejszego procesu ((...)). Powódka nadal objęta jest pomocą (...) w D..

(dowód: pismo (...) w D. z dnia 28 maja 2015 k.118, oświadczenie opiekunek z (...) k.103 , 104, 107)

Powódka, obecnie osoba (...) - letnia źle zniósła śmierć córki J. T. (1). Została pozbawiona obecności w codziennym życiu osoby najbliższej, zapewniającej troskę i pomoc w znoszeniu upadku sił i dolegliwości wieku podeszłego. Spadł na nią przy tym obowiązek opieki nad dorosłą, ale niepełnosprawną wnuczką S. C. (1). Powódka choć wspierała ją mąż, po śmierci córki znalazła się w trudnym położeniu. Zięć J. T. (2) nie utrzymywał z powódką i jej mężem żadnych kontaktów i w niczym ich nie wspierał.

(dowód: zeznania powódki k.104-106)

Powódka, a także jej mąż M. C. i syn M. C. prowadzili postępowanie likwidacyjne szkody u pozwanego, który odmówił im przyznania zadośćuczynienia i odszkodowania. Natomiast ubezpieczyciel przyznał zadośćuczynienie w kwocie 22.000 zł wnuczce powódki S. C. (1).

(dowód: akta szkody nr PL (...))

Pismem z dnia 09 czerwca 2014 roku powódka zgłosiła swoje roszczenie stronie pozwanej. Pozwany Zakład odmówił wypłaty świadczenia pismem z dnia 27 czerwca 2014 roku.

(dowód: - pisma z dnia 09 czerwca 2014 r. k. 34 oraz 27 czerwca 2014 r. k.37. akta szkody j.w)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo podlegało częściowemu uwzględnieniu.

Stan faktyczny sprawy sąd ustalił na podstawie przedłożonych dokumentów, akt prawomocnie zakończonej sprawy karnej Sądu Rejonowego w Świdnicy sygn. II K 812/03, a także w oparciu o zeznania powódki C. C.. Zgodnie z dyspozycją art. 302 § 1 kpc sąd pominął dowód z przesłuchania w charakterze strony pozwanego Zakładu. Sąd uznał za wiarygodne zeznania powódki dotyczące więzi łączących ją ze zmarłą J. T. (1), a także cierpienie jakich doznała w związku ze stratą osoby najbliższej.

Powódka domagała się od strony pozwanej zapłaty kwoty 60.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego, jakim jest więź rodzinna łącząca matkę z córką, a także kwoty 60.000 zł tytułem odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej i majątkowej powódki wskutek śmierci J. T. (1).

Strona pozwana konsekwentnie kwestionowała dochodzone pozwem roszczenie zarówno co do zasady, jak i wysokości.

Wobec powyższego w pierwszej kolejności należało ustalić, czy istnieją podstawy prawne do żądania przez powódkę zadośćuczynienia i odszkodowania.

Bezspornym jest, iż J. T. (2), który spowodował wypadek, miał w dniu zdarzenia ważne ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej (OC) w pozwanym Zakładzie. Odpowiedzialność za szkodę spada na ubezpieczyciela na mocy przepisów dotyczących ubezpieczeń majątkowych, bowiem w myśl art. 35 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. nr 124, poz. 1152 ze zm.) ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych jest objęta odpowiedzialność cywilna każdej osoby, która kierując pojazdem mechanicznym w okresie trwania odpowiedzialności ubezpieczeniowej, wyrządziła szkodę w związku z ruchem tego pojazdu. Podkreślenia wymaga fakt, iż zgodnie z art. 34 ust. 1 cytowanej ustawy z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia.

Odnosząc się do roszczenia powódki o zadośćuczynienie, należy w pierwszej kolejności wskazać, iż sąd nie podziela argumentacji strony pozwanej odnośnie braku podstaw prawnych żądania zadośćuczynienia sformułowanego w pozwie. Słusznie natomiast podstawy prawnej swego roszczenia powódka upatruje w treści art. 448 kc w zw. z art. 24 § 1 kc. Zadośćuczynienie to ma bowiem rekompensować krzywdy doznane w związku ze śmiercią osoby najbliższej. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że co do zasady najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 kc w związku z art. 24 § 1 kc zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę także wówczas, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 roku (tak SN w uchwale z dnia 22 października 2010 r., III CZP 76/10, Biul. SN 2010/10/11). Obowiązujący natomiast od 3 sierpnia 2008 roku art. 446 § 4 kc stanowi, iż sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę pieniężną tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Przepis ten tworzy wyraźną podstawę rozważanego roszczenia, niewątpliwie przysługującego także przeciwko ubezpieczycielowi, a nie może być wątpliwości, że i on obejmuje ochroną te same dobra osobiste najbliższych zmarłemu, których ochronie służy roszczenie wywodzone z art. 448 kc w zw. z art. 24 § 1 kc (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2011 r., II CSK 279/10, niepubl.)

Nie ma wątpliwości, iż ochroną przewidzianą w art. 23 i 24 kc objęte są wszelkie dobra osobiste, w tym również więzi rodzinne, stanowiące fundament prawidłowego funkcjonowania rodziny, zaś więź rodzinna odgrywa doniosłą rolę, zapewniając członkom rodziny m. in. poczucie stabilności i wzajemne wsparcie. Wynika z tego fakt, iż śmierć osoby najbliższej, powodująca zerwanie owej więzi, stanowić może naruszenie dóbr osobistych członków tejże rodziny i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 kc.

Nie da się zaprzeczyć, iż powódka, będąca matką zmarłej J. T. (1), należy do kręgu osób uprawnionych do uzyskania zadośćuczynienia zgodnie z art. 448 kc. Podobnie za spełniony uznać należy kolejny warunek przyznania zadośćuczynienia, jakim jest doznanie przez powódkę szkody niemajątkowej. Zadośćuczynienie ma za zadanie wyrównać krzywdę w postaci naruszenia prawa do życia w rodzinie, jak też ból, cierpienie i poczucie osamotnienia spowodowane utratą najbliższej osoby (tak w uzasadnieniu wyroku SA w Lublinie z dnia 07 lipca 2009 r., II ACa 44/09, LEX nr 523973).

Wobec stwierdzenia, że powódka należy do kręgu uprawnionych do żądania zadośćuczynienia, jak też, że doznała krzywdy, w dalszej kolejności rzeczą sądu było określenie właściwej, adekwatnej do rozmiaru krzywdy kwoty zadośćuczynienia.

Sąd uznał, iż kwota 50.000 zł stanowi właściwą rekompensatę za cierpienia psychiczne związane z utratą córki. Sąd wziął przy tym pod uwagę rozmiar krzywdy mający następstwa w przyszłości, jako że powódce, pozbawionej opieki i uwagi swojej córki, do dziś towarzyszy poczucie osamotnienia i rozgoryczenia. Relacje C. C. z J. T. (1) były bardzo bliskie, trudno więc odmówić powódce poczucia cierpienia związanego z utratą córki i to w tragicznych okolicznościach. Nie bez znaczenia miał także wiek powódki w chwili zdarzenia (...) oraz fakt, iż od pewnego czasu powódka jest uzależniona od pomocy osób trzecich, natomiast J. T. (1) stanowiła dla niej duże wsparcie. Poczucie krzywdy mogło się pogłębić w związku z faktem, iż od czasu tragicznego w skutkach wypadku powódka musiała opiekować się niepełnosprawną S. C. (1), co musiało stanowić dla niej dodatkowe obciążenie psychiczne i fizyczne.

Biorąc pod uwagę powyższe, zasądzona na rzecz powódki kwota 50.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu, jest w ocenie sądu adekwatna do rozmiaru doznanej przez nią krzywdy. Utrzymana jest również w rozsądnych granicach i odpowiada aktualnym stosunkom majątkowym i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa.

Odnosząc się natomiast do żądania powódki zasądzenia na jej rzecz kwoty 60.000 zł tytułem odszkodowania za pogorszenie jej sytuacji życiowej wskazać należy, iż podstawą dochodzonego roszczenia jest przepis art. 446 § 3 kc, zgodnie z którym sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli wskutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej. Zgodnie z poglądem doktryny, „pogorszenie sytuacji życiowej” niewątpliwie obejmuje szkody obecne i przyszłe, które choć w pewnym stopniu dają się ocenić materialnie. Szkody te, jakkolwiek w swej istocie są szkodami niematerialnymi, to jednak w pewnym stopniu mają wymiar materialny, a co za tym idzie, policzalny.

Analizując dostępny materiał dowodowy Sąd uznał, iż powódka nie poparła swojego roszczenia o odszkodowanie dostatecznymi dowodami. Powódka w szczególności nie wykazała w jakim stopniu jej sytuacja życiowa sprzed wypadku uległa pogorszeniu, co stanowi niezbędny warunek zasądzenia odpowiedniego odszkodowania. Nadto, nie został udowodniony wkład zmarłej w utrzymanie i opiekę nad powódką. Nazbyt ogólne twierdzenia, zawarte w pozwie, jak i zeznaniach powódki, nie dają dostatecznego wglądu w rozmiar pomocy udzielanej C. C. przez J. T. (1). Wskazać należy, że powódka nie została pozostawiona całkowicie bez wsparcia. Pozostawała w małżeństwie z M. C., nadto rodziców wspierał syn M. C.. Przeprowadzone w sprawie dowody nie potwierdzają, aby zdrowie powódki gwałtownie się pogorszyło właśnie w związku ze śmiercią córki. Powódka jest osobą w podeszłym wieku, cierpiącą na schorzenia typowe w tym okresie życia, nie przedstawiła żadnych badań lekarskich, które mogłyby choćby uprawdopodobnić wpływ rodzinnej tragedii na jej kondycję psychofizyczną.

W obliczu przedstawionych faktów nie można też stwierdzić, że sytuacja materialna powódki uległa pogorszeniu; emerytury jej i męża oraz renta wnuczki (łącznie około 3.700 zł miesięcznie) zaspokajały potrzeby rodziny. Mając na uwadze powyższe argumenty, sąd oddalił w całości żądanie przyznania odszkodowania.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu między stronami zapadło w oparciu o przepis art. 102 kpc; z uwagi na obecne położenie życiowe, powódka nie powinna zostać obciążona jakimikolwiek kosztami.

Powódka zwolniona była od kosztów sądowych, zatem w wyniku rozstrzygnięcia procesu, sąd obciążył stronę powodową kosztami sądowymi na rzecz Skarbu Państwa w zakresie w jakim przegrała proces tj. w wysokości 2500 zł.

Mając powyższe na uwadze sąd orzekł jak w sentencji wyroku.